

Leszek Bocheński

# Jak dobrze korzystać z pieniędzy

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną  
powinna wiedzieć o gospodarowaniu pieniędzmi



Polskie Stowarzyszenie  
na rzecz Osób  
z Niepełnosprawnością  
Intelektualną



**Biblioteka self-adwokata**

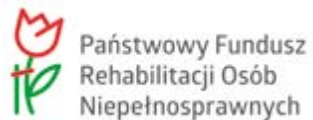


© Copyright by PSONI, 2022

ISBN 978-83-65060-85-3

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną  
ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa  
tel. 22 848 82 60, 22 646 03 14  
zg@psoni.org.pl  
redakcja@psoni.org.pl  
[www.psoni.org.pl](http://www.psoni.org.pl)

Rysunki:	Karol Dziewulski
Konsultacja dostępności tekstu:	Karolina Murawska
Redakcja:	Barbara Ewa Abramowska
Skład i druk:	MONDI plus
Nakład:	3800



Publikacja jest dofinansowana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Leszek Bocheński

# Jak dobrze korzystać z pieniędzy

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną  
powinna wiedzieć o gospodarowaniu pieniędzmi



Warszawa 2022



## Spis treści

Skąd mam pieniądze	3
Moje wydatki	4
Jak oszczędzać i planować wydatki	6
Zakupy	7
Bank	11
Kredyt	15
Lokata i konto oszczędnościowe	18



## Skąd mam pieniądze?

Możesz żyć bardziej samodzielnie kiedy:

- masz własne pieniądze
- potrafisz nimi gospodarować.

Gdy pracujesz zarabiasz pieniądze.

Możesz też otrzymywać pieniądze od państwa.

Rentę socjalną lub rentę rodzinną.

Możesz zarabiać pieniądze i dostawać rentę jednocześnie.

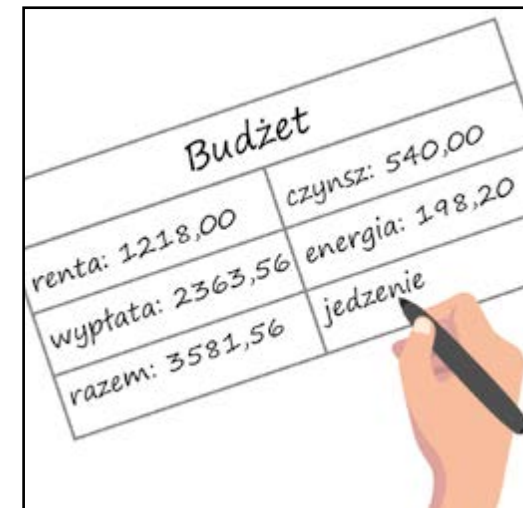


Wszystkie pieniądze które masz to twój **budżet**.

Budżetem powinieneś dobrze gospodarować.

To znaczy że możesz wydać tyle pieniędzy, ile masz.

Aby tak zrobić planuj swoje wydatki.



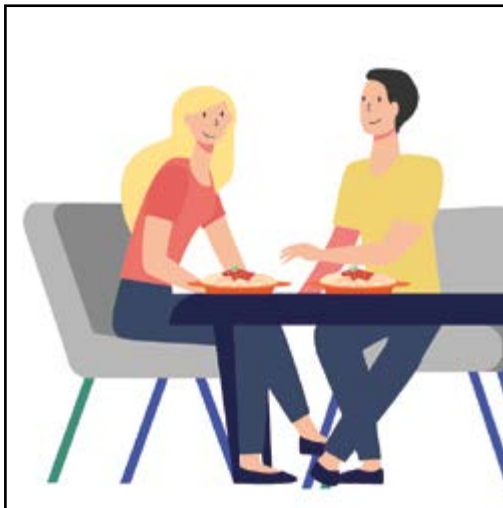


## Moje wydatki

Co miesiąc musisz:

- opłacać rachunki
- kupować jedzenie
- kupować kosmetyki i lekarstwa.

To są **wydatki stałe**. Płacisz za nie regularnie.



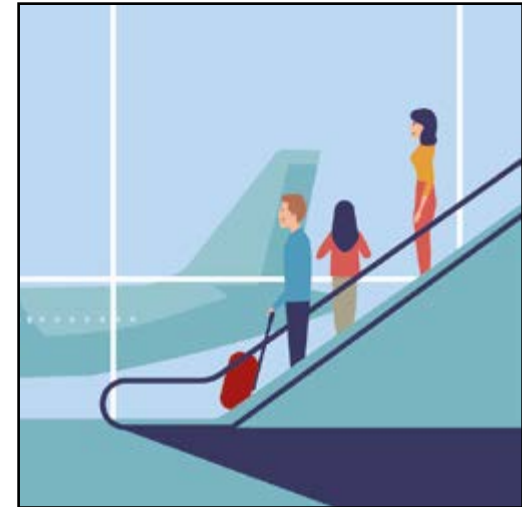
Masz też **wydatki dodatkowe**. Na przykład na:

- bilety do kina
- ubrania
- obiad w restauracji.

Sam decydujesz czy wydać na to pieniądze. I kiedy wydać.

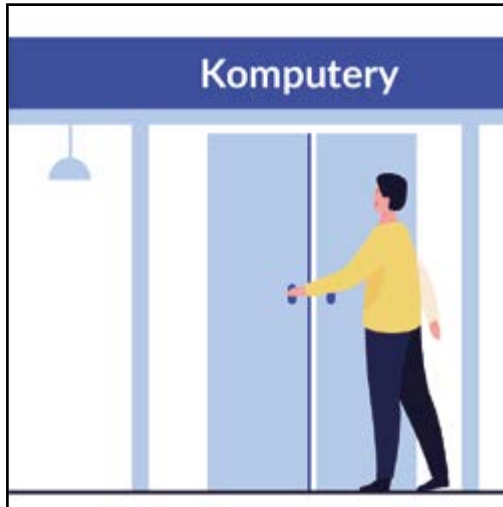


Chcesz kupić rower albo pojechać na wakacje.  
To **duże wydatki**. Trzeba je zaplanować wcześniej.  
Możesz odkładać na nie pieniądze.



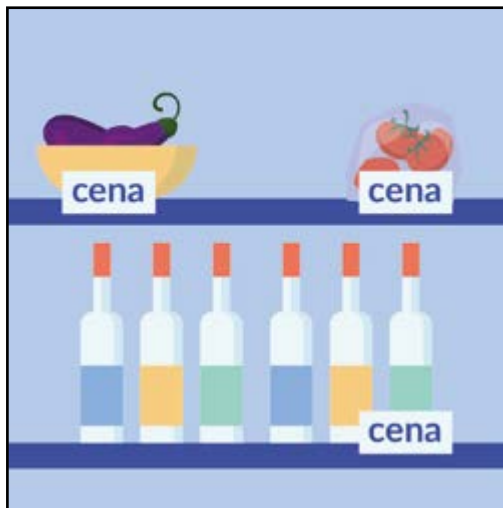
Może zepsuć Ci się telefon. Musisz go naprawić albo kupić nowy.  
To są **nagłe wydatki**. Nie możesz ich wcześniej zaplanować.  
Przygotuj się na nagłe wydatki. Oszczędzaj pieniądze!





## Jak oszczędzać i planować wydatki

Oszczędzasz kiedy nie wydajesz wszystkich swoich pieniędzy. Wybierz sobie cel. Na przykład nowy laptop. Oszczędzaj na niego pieniądze. Jeśli ustalisz cel, łatwiej będzie Ci odkładać pieniądze.



Jeśli chcesz oszczędzać, planuj swoje wydatki. Żeby to dobrze zrobić musisz wiedzieć:

- co chcesz kupić
- i ile musisz zapłacić.

Poznaj ceny produktów i usług.





Zapisuj swoje dochody i swoje wydatki.  
Możesz skorzystać z aplikacji Money Manager (czytaj manej menadżer).  
Z aplikacji skorzystasz w smartfonie lub komputerze.  
Jak to zrobić przeczytasz w broszurze **Używam mojego urządzenia**.  
Znajdziesz ją na stronie [www.psoni.org.pl](http://www.psoni.org.pl) w zakładce **Publikacje**.



## Zakupy

Szukaj sklepów, gdzie kupisz produkty najtaniej.  
Tańsze produkty znajdziesz w sklepach internetowych.  
Możesz użyć internetowej porównywarki cen.  
Znajdziesz tam najtańszy produkt.  
Najpopularniejsze porównywarki to [ceneo.pl](http://ceneo.pl) i [skapiec.pl](http://skapiec.pl).





Zanim zrobisz zakupy w sklepie internetowym przeczytaj opinie innych klientów.

Zwracaj uwagę na informacje:

- o jakości towaru
- po ilu dniach zakupy trafiają do klienta.

Jeśli opinie są dobre, możesz robić zakupy w tym sklepie.



Żeby zrobić zakupy w sklepie internetowym:

- podajesz sprzedawcy swój adres mejlowy i numer telefonu
- akceptujesz regulamin sklepu.

Potem sklep informuje Cię, co dzieje się z Twoimi zakupami.

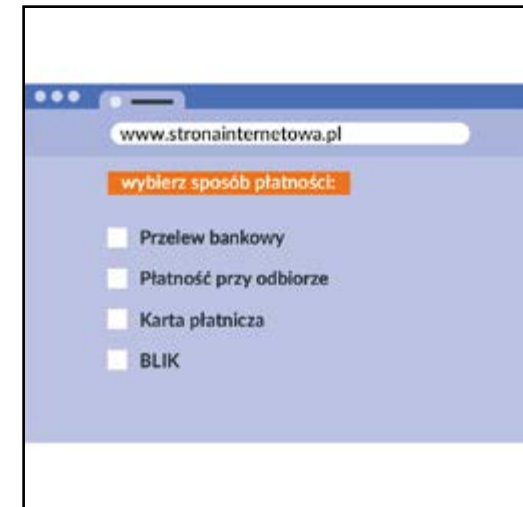
Na przykład że pakuje zakupy lub przekazał paczkę kurierowi.



Za zakupy w sklepie internetowym możesz zapłacić:

- przelewem bankowym
- kartą płatniczą
- BLIKIEM
- gotówką przy odbiorze.

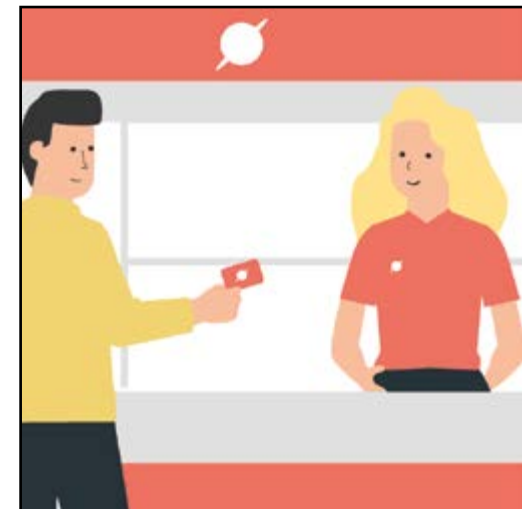
Sam decydujesz, który sposób wybierzesz.



Tańszych produktów szukaj również w sklepach stacjonarnych. Może masz sklep blisko domu. Często robisz w nim zakupy. Zapytaj czy mają kartę lojalnościową.

**Karty lojalnościowe** to karty dla stałych klientów.

Z taką kartą możesz kupować taniej.





Czasem chcesz pójść do kina lub na kręgle.  
Sprawdź w które dni lub w jakich godzinach są tańsze bilety.  
Czasem planujesz wizytę w galerii sztuki lub muzeum.  
Sprawdź w które dni możesz tam wejść za darmo.



Sprawdź czy w Twojej miejscowości jest **karta mieszkańca**.  
Kiedy masz taką kartę możesz korzystać ze zniżek.  
Na przykład na bilety autobusowe lub na basen.



## Bank

Większość ludzi trzyma swoje pieniądze w banku na koncie osobistym.

Bank dba żeby pieniądze były bezpieczne.

Konto możesz założyć w placówce banku albo przez internet.

Każdy bank ma swoją stronę internetową.



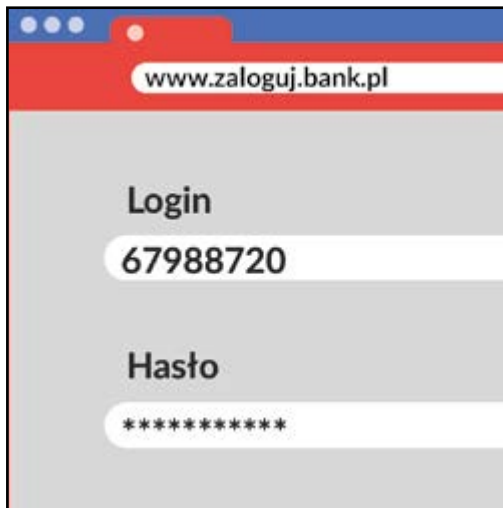
Dostęp do swojego konta bankowego masz:

- w placówce banku
- przez stronę internetową banku
- przez aplikację mobilną banku.





**Aplikacja mobilna** banku to program komputerowy na telefon. Aplikację pobierz ze sklepu Google Play lub AppStore. Korzystanie z aplikacji mobilnych jest bezpieczne.



Żeby korzystać z konta w Internecie musisz mieć swój login i hasło. **Login** to nazwa użytkownika banku, czyli Ciebie. Każdy klient banku ma inny login. Login dostajesz od banku. **Hasło** do konta ustalasz samodzielnie. Hasło powinieneś znać tylko Ty.



Na bankowym koncie internetowym:

- widzisz ile pieniędzy wpływa na Twoje konto
- widzisz ile pieniędzy wydajesz
- możesz robić przelewy,  
czyli płacić rachunki lub przesyłać pieniądze innej osobie.

www.zaloguj.bank.pl

**Wykonaj przelew:**

Numer konta odbiorcy

Kwota

Data

Wyślij przelew

Kiedy założysz konto, dostaniesz od banku kartę płatniczą.

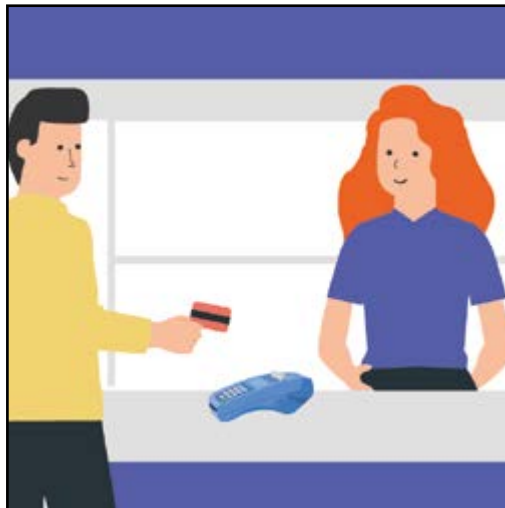
Kartą płatniczą możesz:

- wypłacać i wpłacać pieniądze w bankomacie
- płacić za usługi i za zakupy w sklepach
- płacić za usługi i towary kupione przez internet.





Żeby korzystać z karty musisz mieć PIN.  
**PIN** to numer. Składa się z 4 cyfr.  
PIN pozwala bezpiecznie korzystać z karty.  
PIN do Twojej karty powinieneś znać tylko Ty.



Kartą możesz płacić zbliżeniowo.  
To znaczy przykładasz kartę do terminala.  
**Terminal** to urządzenie w sklepie. Łączy sprzedawcę z bankiem.  
Bank przekazuje pieniądze z Twojego konta na konto sklepu.  
Czasami sprzedawca prosi o potwierdzenie zakupu.  
Wtedy wpisujesz swój numer PIN na terminalu.





Możesz też płacić kodem **BLIK**.

**Kod BLIK jest jednorazowy. Składa się z 6 cyfr.**

Znajdziesz go w aplikacji banku.

Kod jest ważny 2 minuty.

Informacje jak korzystać z kodu BLIK

znajdziesz na stronie internetowej [www.blik.com](http://www.blik.com)



## Kredyt

Bank może proponować Ci dodatkowe usługi.

Najczęściej zachęca do wzięcia kredytu.

Kiedy bierzesz kredyt to pożyczasz pieniądze.

Podpisujesz wtedy umowę z bankiem.

W umowie bank zapisze na co pożyczasz pieniądze.

Na przykład na remont łazienki.





Pożyczone pieniądze będziesz musiał zwrócić.  
Zwracasz więcej pieniędzy niż pożyczyłeś.  
Bank dolicza opłatę za to że pożyczył Ci pieniądze.  
Pieniądze musisz oddać bankowi w określonym czasie.  
Ten czas jest zapisany w umowie. Na przykład 2 lata.

Harmonogram spłat	
styczeń	250,00 zł
luty	250,00 zł
marzec	250,00 zł
kwiecień	250,00 zł
maj	250,00 zł
czerwiec	250,00 zł
lipiec	250,00 zł
sierpień	250,00 zł
wrzesień	250,00 zł
październik	250,00 zł
listopad	250,00 zł
grudzień	250,00 zł

Kredyt możesz wziąć, kiedy potrzebujesz dużo pieniędzy.  
Na przykład na nagły wydatek.  
Kredyt będziesz musiał spłacać regularnie.  
Na przykład w ratach 1 raz na miesiąc.



Żeby pożyczyć pieniądze od banku musisz mieć stałe dochody.  
To znaczy że na Twoje konto co miesiąc wpływają pieniądze.  
Na przykład pieniądze z wypłaty lub renty.  
Sprawdź czy wystarczy Ci pieniędzy na raty.  
Porozmawiaj o tym z zaufaną osobą.



Możesz pożyczyć pieniądze w innym miejscu niż bank.  
Takie miejsce nazywa się **parabank**.  
W parabanku bierzesz pożyczkę a nie kredyt.  
Pożyczka w parabanku jest droższa niż kredyt w banku.  
Będziesz musiał oddać dużo więcej pieniędzy niż pożyczyłeś.  
Lepiej nie pożyczaj pieniędzy w parabankach!





## Lokata i konto oszczędnościowe

W banku możesz też oszczędzać pieniądze.  
Oszczędzać jest trudno.  
Bank może Ci w tym pomóc.  
Założ konto oszczędnościowe lub lokatę.



Uzbierałeś pieniądze i nie chcesz ich wydać.  
Możesz odłożyć je na **lokatę**.  
Lokatę zakładasz na konkretny czas. Na przykład na 1 rok.  
Po roku będziesz miał więcej pieniędzy.  
Bank dopłaci Ci trochę pieniędzy.  
Za to że trzymałeś w tym banku swoje pieniądze.

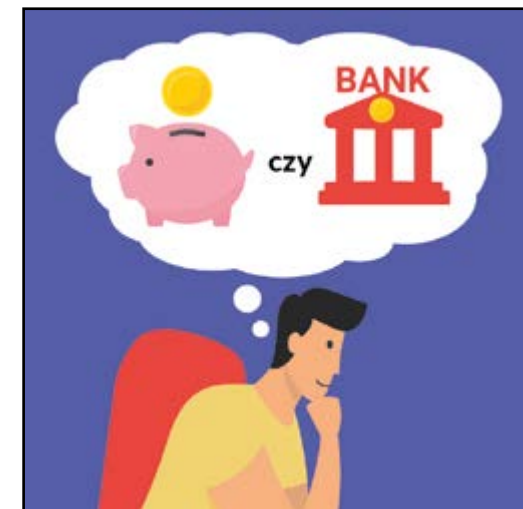


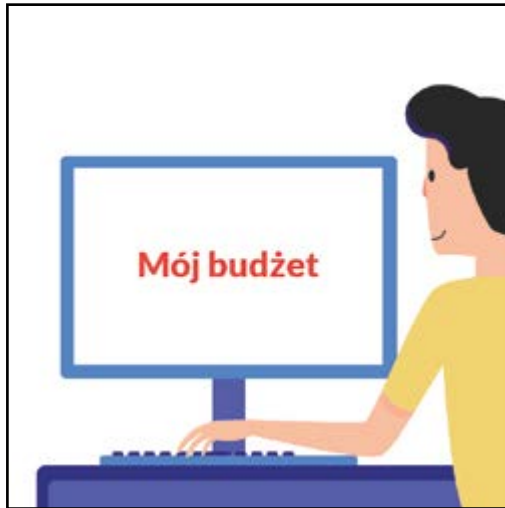
Chcesz wyjechać w wakacje za granicę.  
 Planujesz co miesiąc odkładać na to trochę pieniędzy.  
 Możesz to robić na **koncie oszczędnościowym**.  
 Zapytaj pracownika banku jak założyć takie konto.  
 Możesz to też sprawdzić na stronie internetowej banku.



Zanim założysz konto oszczędnościowe lub lokatę  
 zapoznaj się z ofertą banku.  
 Porozmawiaj z kimś zaufanym. Zdecyduj czy lepiej:

- odkładać pieniądze do skarbonki
- oszczędzać w banku.





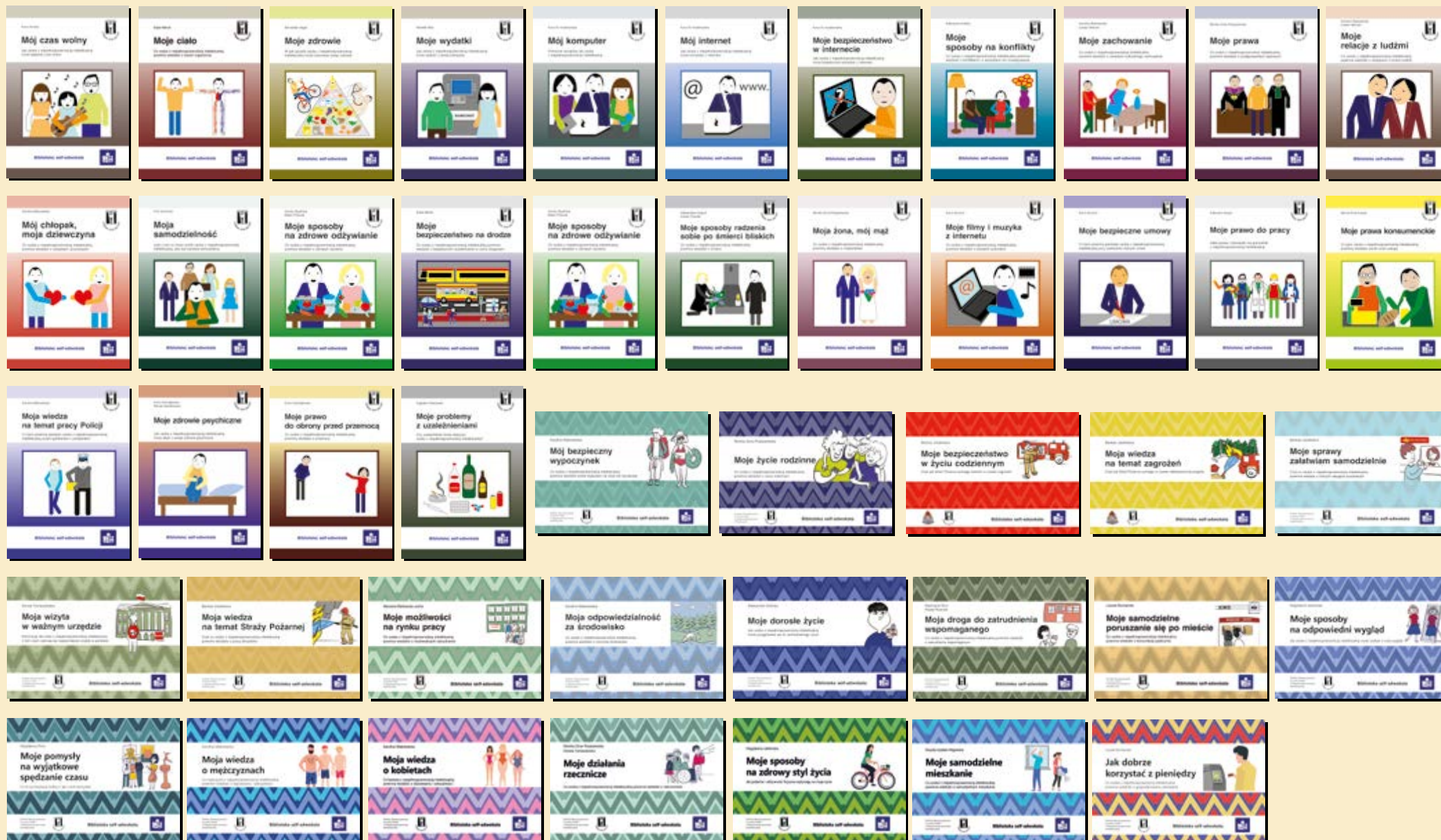
Samodzielne gospodarowanie pieniędzmi daje dużo korzyści.

- Uczysz się planować swoje wydatki.
- Uczysz się oszczędzać.
- Poznajesz zasady jak bezpiecznie korzystać z pieniędzy.
- Zaczynasz dobrze wydawać swoje pieniądze.



- Stajesz się bardziej niezależny.  
To znaczy sam decydujesz o sobie.  
Realizujesz swoje codzienne potrzeby.  
I możesz spełniać swoje marzenia!

W serii **Biblioteka self-advokata** dotychczas ukazały się:





# Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną

jest organizacją pożytku publicznego

## MISJĄ PSONI jest:

- dbanie o godność i szczęście osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym.

**CELEM PSONI** jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.

## STATYSTYKA:

- 118 Kół terenowych,
- 11 tysięcy członków (rodzice, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przyjaciele),
- ponad 400 placówek i stałych form wsparcia dla ponad 30 tysięcy dzieci i dorosłych.

## PSONI prowadzi:

- placówki i projekty z zakresu rehabilitacji, terapii, edukacji, w tym ustawicznej, aktywizacji zawodowej oraz opiekuńcze,
- wspieranie ruchu self-adwokatów, rzeczników własnych spraw,
- chronione i wspomagane mieszkania grupowe,
- organizację spędzania wolnego czasu (m.in. kluby, zespoły artystyczne, sportowe, turystyczne),
- indywidualne wspieranie w niezależnym życiu,
- wspieranie i pomoc rodzinom,
- działalność wydawniczą, m.in. wydaje kwartalnik „Społeczeństwo dla Wszystkich”.

## PSONI współpracuje z instytucjami i organizacjami:

- w tworzeniu nowego prawa,
- w dążeniu do zmiany wizerunku osoby z niepełnosprawnością intelektualną i postaw społecznych,
- w rozwijaniu więzi społecznych, ułatwiających umacnianie się społeczeństwa dla wszystkich, czyli włączanie osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- w popularyzowaniu wyników badań naukowych i doświadczeń innych krajów,
- w kształceniu profesjonalnych kadr,
- w umacnianiu organizacji pozarządowych.